

méltóak elismerésre, de az alkotás nem az ő tulajdonuk. Egyes pszichiátriai betegek teljesítménye a képi alkotásban jelentős. Voltak egészségesek is, akik tőlük tanultak.

A könyv alapos áttekintést ad a pszichiátriai betegek képi tevékenységének kutatásáról, a pszichiátria és a művészetek kapcsolatáról, a rajzpszichológia és a gyermekrajzkutatás történetéről. Másutt nem található meg, amit az ezekkel kapcsolatos magyar kutatásokról ír.

A könyv szép kiállítású, nagyon sok példát mutat be, a nyelve jól érthető. Szórakozni fog, aki tanul majd belőle, s az is, aki csak érdeklődéssel olvassa.

Kappéter István

Pléh Csaba – Palotás Gábor – Lórik József:

Nyelvfejlődési szűrővizsgálat (PPL)

Akadémiai Kiadó, Budapest, 2002. 103 p.

A szerzők munkája – s ez nem közhely, amit megfogalmazunk róla, – valóban újdonságszámba megy a beszédfejlődést, illetve annak lemaradását tárgyaló elméleti munkák körén belül. Olyan elméleti indíttatású kutatási eredményeket ad közre, amelyek szinte minden eleme a gyakorlatban is hasznosítható. A kötet a gyógypedagógiai és alkalmazott nyelvészeti, illetve pszichológiai tanácsadásban egyre szélesebb körben használt nyelvfejlődési szűrőmódszert ismerteti meg az olvasóval, amely a 4. és a 8. életév közötti gyermekek nyelvi fejlettségének vizsgálatában bevált.

A kötet nyolc nagyobb részre tagolódik.

Az első rész alapos áttekintést ad a nyelvfejlődési elmaradások elméleteiről. A vizsgálatok logikájához szükséges, hogy helyesen értelmezzük a megkésett beszédfejlődés tünetkörét, ez viszont feltételezi, hogy elsajátítsuk a gyermeki beszéd kialakulásának szokványos, azaz normális menetét. A beszéd fejlődésében bekövetkező anomáliák a gyógyító nevelés olyan területei, amelyeket csak elmélyített patopszichológiai, neurolingvisztikai, neurológiai, nyelvészeti ismeretek birtokában lehet eredményesen művelni. A területek közötti érintkezés sokszor nem közvetlen, a kapcsolatot közöttük elsősorban a gyermeknyelv sok diszciplínát érintő kutatása teremti meg. Megismerhetjük a gyermeknyelvi kutatás néhány jellemző útját. Az 1960-as évektől kezdve a pszichológusok és a nyelvészek újfent előtérbe helyezték a gyermek nyelvalkotó képességét („velünk született eszmék” elmélete) mint a gyermeknyelvi kutatás alapvető jellemzőjét. Megismerhetjük a módszertani változásokat és változatokat a gyermeknyelvi kutatásban. Informál a kötet a különböző nyelvi szintekről és az elsajátítás kritikus szakaszairól. Tanulságosak azok a sorok, amelyek a nyelvi zavarok terminológiai és nozológiai problémáit elemzik. A szerzők inkább az esszenciális diszfázia elnevezést részesítik előnyben, bár az ún. elnevezési vita korántisincs lezárva. A kötet bevezet a specifikus nyelvi zavar (Specific Language Impairment, rövid: SLI) moduláris értel-

mezésébe. Nagyon tanulságos az az összevetés, amely a specifikus nyelvi elmaradás különböző elméletei és tünetei közötti kapcsolatokat mutatja be. A második nagy rész a módszereket taglalja. A különböző vizsgálati módszereket több szempontból csoportosították a szerzők, úgymint vannak szövegelemzési eljárások és standardizált tesztek, továbbá teljességi igény szerinti és nyelvi eljárások.

A harmadik fejezet mutatja be a szerzők által kidolgozott szűrővizsgálati módszert. Ennek lényege, hogy vegyes motivációjú. Alapvető célja a nyelvi fejlődés fokának megállapítása 3. és 8. életév közötti gyermekeknél. Nem diagnosztikai eszköz kidolgozására gondoltak, hanem előszűrő eljárásra, amely feltételezi a további vizsgálatok elvégzését. A vizsgálati rendszer kiterjed az alaktani sorra (főnévi ragozás), a helyet megjelölő ragokra és eljárások alkalmazandók az ún. mentális nyelvre, az aktív beszédre és a passzív formára, a megértésre. Az utóbbit illetően a Token-tesztet alkalmazzák a szerzők (Juhász Ágnes adaptációja alapján).

Az eredmények értékelése alapján a szerzők úgy fogalmazzák meg következtetéseiket, hogy a magyar gyermekek beszédfejlődésében a nyelvi eszközök használati preferenciáiban vezető szerepet játszanak az általános kognitív tényezők. Ez a PPL használata szempontjából azt jelenti, hogy hasznos eszköz lehet a gondolkodás és nyelvhasználat közötti leképezés nehézségeinek feltárására.

Hol és kiknél alkalmazható a PPL szűrővizsgálati módszer? A szerzők két területet emelnek ki: a Williams-szindrómások nyelvi profilja és a közepes mértékben értelmi fogyatékos gyermekek nyelvi fejlettségének megállapítása.

A beszéd kialakulására is érvényes az a tétel, hogy a külső okok belső feltételeken keresztül hatnak. A nyelvi rendszer elsajátítása, az ún. beszédproduktum létrejötte, a mentális nyelv kibontakozása, a kognitív képességek fejlődése közötti összefüggések egységes alapfolyamatot tételnek fel. Ezeknek az összefüggéseknek kibontását segítik elő a szerzők vizsgálatai, az ezeket összefoglaló monográfia.

Subosits István

Schwalmné Navratil Katalin:

Mondogatom... rajzolgatom...

Gyermekversek.

A beszéd, az olvasás, a helyesírás speciális tréningje

Kiadó a szerző, Budapest 2002.

Két vidám zsiráf tartja foga között a kötet címét, aminek láttán az olvasó is nyakát nyújtogatva kíváncsiskodik, tud-e újat nyújtani a könyv, vagy a már jól ismert gyakorlóanyagok mintájára készült egy újabb változat.

A fékvő A/4 méretű füzet két okból is újdonságnak számít. Először is: csak versek találhatóak benne, rövidек, dallamosak, ritmikusak. Újdonság az is, hogy a rajzokat, illusz-